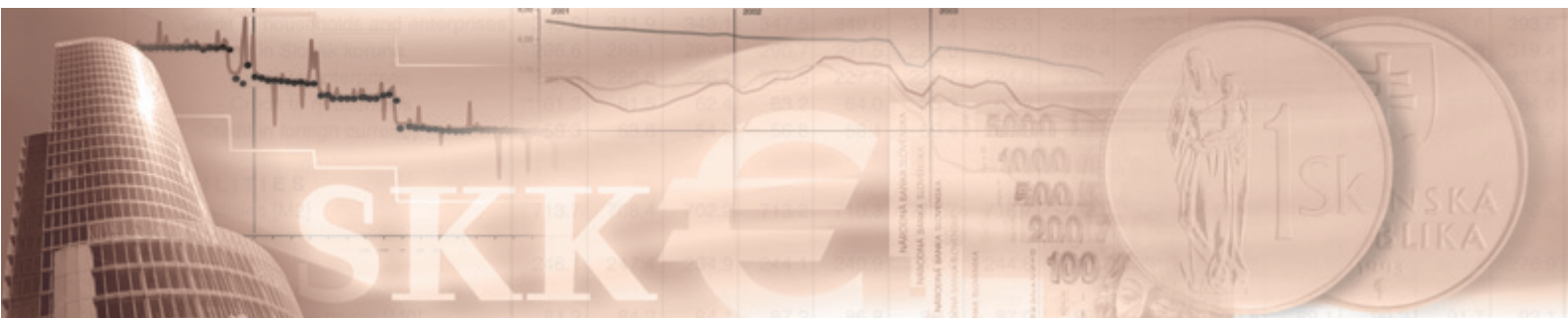


F. ZAHRANIČNÉ AKTIVITY



1. NBS A INTEGRAČNÝ PROCES

Slovensko o členstvo v Európskej únii (EÚ) formálne požiadalo v júni 1995 na Európskej rade v Cannes. V decembri 1999 rozhodla Rada Európskej únie na svojom vrcholnom zasadnutí v Helsinkách o začatí rozhovorov o členstve Slovenskej republiky v EÚ.

Prístupové rokovania so Slovenskom sa úspešne zavŕšili 13. decembra 2002 a 16. apríla 2003 bola podpísaná Zmluva o pristúpení k EÚ. V referende, ktoré sa konalo v dňoch 16. – 17. mája 2003, väčšina občanov SR vyjadrila podporu členstva v EÚ.

Po podpise Zmluvy o pristúpení sa Slovenská republika spolu s ostatnými pristupujúcimi krajinami aktívne zúčastňovala na zasadnutiach orgánov európskych inštitúcií do 1. mája 2004 ako pozorovateľ (bez možnosti hlasovať).

Účasť zástupcov bola od najnižšej expertnej úrovne v pracovných skupinách Európskej komisie (EK) a Rady Európskej únie až po účasť ministrov na zasadnutiach Rád ministrov a účasti predsedu vlády na zasadnutiach Európskej rady. Účasť zástupcov NBS vo výboroch a pracovných skupinách Rady EÚ a EK bola zastúpená guvernérom, oboma viceguvernérmí a expertmi predovšetkým z úseku bankového dohľadu, menového úseku, peňažného úseku, úseku finančného riadenia a platobného styku a prezidiálneho úseku.

Prístupový proces SR do Európskej únie bol jednou z priorit NBS, ktorá sa do tohto procesu pravidelne aktívne zapájala. V zmysle uznesenia vlády SR č. 431 z 5. júna 2003 bolo odporúčané guvernérovi NBS zriadiť rezortnú koordinačnú skupinu pre záležitosti EÚ.

Na základe návrhov úsekov menoval guvernéor 30. júna 2003 koordinačnú skupinu pre záležitosti EÚ. Základnou úlohou tejto skupiny bolo zabezpečovať formou stálej komunikácie s komisiou pre záležitosti EU1 a EU2 zriadenou na

Ministerstve zahraničných vecí SR plynulý prenos relevantných informácií do NBS s cieľom ich využitia, resp. zabezpečenia príslušnými organizačnými útvarmi banky.

Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu

Dňa 10. júla 2003 ukončil svoju prácu Konvent o budúcnosti Európy. Výsledkom jeho činnosti bol návrh Zmluvy zakladajúcej ústavu pre Európu (Treaty Establishing the Constitution for Europe). Východiskom pre ústavnú reformu EÚ sa stala deklarácia prijatá na summite v Nice v decembri 2000. Deklarácia z Nice zaviazala členské aj kandidátske krajiny k otvoreniu širokej diskusie o budúcej podobe Európskej únie.

Počas roka 2003 participovala NBS svojimi podnetmi na spracovávaní pripomienok k návrhu ústavnej zmluvy, ako aj na spracovaní porovnania stavu, ktorý ústavná zmluva zavádza v porovnaní so súčasne platným stavom primárneho práva podľa Zmluvy z Nice.

Medzivládna konferencia, ktorá mala dať európskej integrácii prvú ústavnú zmluvu, sa v decembri 2003 skončila v Bruseli neúspechom. Neúspech rokovaní o ústave zatiaľ znamená, že od novembra 2004 sa budú používať rozhodovacie mechanizmy Zmluvy z Nice.

Zmluva z Nice zaručuje Slovensku výhodnú pozíciu a v novom zložení EK bude mať svojho plnoprávneho komisára, rovnako ako väčšie a ekonomicky silnejšie členské krajiny. Po vstupe do EÚ bude mať SR v Rade ministrov sedem hlasov. Váženie hlasov dáva Slovensku silnejšie postavenie ako dvojité väčšina – jeden z návrhov konventu.

Liberalizácia devízového režimu v SR

Významnou oblasťou prispôsobovania legislatívy SR k legislatíve EÚ bola liberalizácia devízového režimu. Pozostávala z dvoch etáp. V prvej boli liberalizované všetky bežné platby

a dlhodobé a strednodobé pohyby kapitálu (s dobou splatnosti dlhšou ako jeden rok). Druhá etapa sa týkala pohybov krátkodobého kapitálu a realizovala sa až v poslednej fáze transformácie. Slovenská republika splnila 1. októbra 1995 článok VIII Článkov dohody MMF, čím sa slovenská koruna stala konvertibilnou v rámci bežného účtu platobnej bilancie.

1. február 1995

- priame investície do členských krajín Európskej únie.

1. december 1996

- priame investície do krajín OECD
- nadobúdanie nehnuteľností tuzemcami v členských štátoch OECD
- export a import bankoviek a mincí denominovaných v slovenskej alebo zahraničnej mene – ohlasovacia povinnosť – viac ako 150 000 Sk (turistika) alebo 20 000 Sk (poštové poukážky, zásielky)
- finančné úvery poskytnuté tuzemcami cudzozemcom so sídlom v členskom štáte OECD so splatnosťou dlhšou ako 5 rokov
- finančné úvery prijaté tuzemcami od cudzozemcov so splatnosťou dlhšou ako 3 roky.

1. apríl 1998

- vydanie zahraničných cenných papierov na obchodovanie v tuzemsku alebo ich uvedenie na tuzemský trh, ak ide o zahraničné cenné papiere emitenta so sídlom v členskom štáte OECD, s ktorými sa obchoduje na hlavnom trhu zahraničnej burzy cenných papierov, alebo ide o vládne dlhopisy členských štátov OECD
- povolenie pre tuzemcov obchodovať s uvedenými cennými papiermi
- zrušenie ponukovej povinnosti
- pobočky zahraničných bánk – nadobúdanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v tuzemsku, ktoré sú nevyhnutné na získanie prevádzkových priestorov na účel výkonu činnosti na základe zmluvy o dielo (prevod takto získaných nehnuteľností na iný subjekt až po 10 rokoch od nadobudnutia).

1. január 2000

- rozšírenie operácií so zahraničnými cennými papiermi uvedenými v liberalizácii k 1. aprílu 1998 aj mimo krajín OECD
- vydanie domácich dlhopisov so splatnosťou 1 a viac rokov v zahraničí
- finančné úvery poskytnuté tuzemcami cudzozemcom so sídlom v členskom štáte OECD so splatnosťou dlhšou ako 1 rok
- finančné úvery prijaté tuzemcami od cudzozemcov so splatnosťou dlhšou ako 1 rok
- ručenia, garancie a finančné podporné prostriedky so splatnosťou dlhšou ako 1 rok
- finančné inštitúcie (pobočky zahraničných bánk, zahraničných poisťovní, zahraničných obchodníkov s cennými papiermi a zahraničných správcovkých spoločností) – nadobúdanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v tuzemsku, ktoré sú nevyhnutné na získanie prevádzkových priestorov na účel výkonu činnosti.

1. január 2001

- prijímanie a poskytovanie finančných úverov s lehotou splatnosti kratšou ako 1 rok
- ručenia, garancie a finančné podporné prostriedky so splatnosťou kratšou ako 1 rok
- cudzozemec so sídlom v členskom štáte EÚ alebo OECD, ktorý má v tuzemsku zriadenú organizačnú zložku na podnikanie – nadobúdanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v tuzemsku, ktoré sú nevyhnutné na získanie prevádzkových priestorov pre túto organizačnú zložku
- rozšírenie operácií so zahraničnými cennými papiermi, ktoré nie sú obchodované na hlavných trhoch zahraničných búrz cenných papierov.

1. január 2002

- liberalizácia operácií so zahraničnými cennými papiermi v tuzemsku.

1. január 2003

- liberalizácia finančných derivátov a zostávajúcich obmedzení s cennými papiermi.

1. január 2004

- zrušenie repatriačnej povinnosti, liberalizácia operácií s vkladovými účtami tuzemcov v zahraničí a liberalizácia operácií s cudzou menou v tuzemsku a zahraničí
- liberalizácia priamych investícií mimo štátov OECD a Európskeho hospodárskeho priestoru a portfóliových investícií
- nadobúdanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam mimo štátov OECD a EHP.

K dátumu prístúpenia SR k ES a EÚ

- cudzozemci – nadobúdanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam okrem nehnuteľností, ktorých nadobudnutie je obmedzené osobitnými predpismi, a okrem nadobúdania poľnohospodárskej pôdy s výnimkou občanov SR a štátnych príslušníkov členského štátu EÚ, ktorí majú prechodný pobyt v SR a ktorí na pôde hospodára najmenej 3 roky po nadobudnutí platnosti Zmluvy o prístúpení SR k EÚ.

Európsky systém centrálnych bánk a Európska centrálna banka

Európsky systém centrálnych bánk (ESCB) je tvorený Európskou centrálnou bankou (ECB) a národnými centrálnymi bankami 15 členských štátov Európskej únie. ECB a národné centrálné banky členských štátov, ktoré zaviedli euro, tvoria spolu Eurosystem. Eurosystem a ESCB sú riadené orgánmi ECB s rozhodovacou právomocou, ktorými sú Výkonná rada ECB a Rada guvernérov ECB. Zriadenie tretieho, prechodného orgánu s rozhodovacou právomocou, ktorým je Generálna rada ECB (GR), súvisí s existenciou členských štátov EÚ, ktoré ešte nezaviedli euro (Dánsko, Švédsko, Veľká Británia). Na čele všetkých troch orgánov stojí prezident ECB. Do 31. októbra 2003 pôsobil v tejto funkcii Willem F. Duisenberg, od 1. novembra 2003 bol do funkcie prezidenta ECB vymenovaný Jean-Claude Trichet.

Spolupráca Národnej banky Slovenska s Európskou centrálnou bankou zaznamenala v roku 2003 kvalitatívne novú úroveň. Guvernér NBS sa

stal pozorovateľom na rokovaní Generálnej rady ECB, ktorá sa stretáva štyrikrát do roka vo Frankfurte nad Mohanom. V rámci ESCB pracuje dvanásť výborov, ktoré sú zložené zo zástupcov centrálnych bánk členských štátov EÚ. Ich práca je zameraná na zabezpečenie plnenia konkrétnych úloh ESCB. Centrálné banky prístupujúcich krajín, vrátane Národnej banky Slovenska, vymenovali na základe požiadavky ECB svojich zástupcov do výborov ESCB, kde v priebehu roka pôsobili ako pozorovatelia. Ďalší odborní pracovníci NBS participovali na práci vnútorných štruktúr jednotlivých výborov (pracovné skupiny, task forces).

V roku 2003 sa guvernér NBS vo funkcii pozorovateľa zúčastnil na troch stretnutiach Generálnej rady ECB. Prvýkrát to bolo 26. júna 2003 na 23. stretnutí Generálnej rady ECB. Hlavnou témou rokovania bol makroekonomický, menový a finančný vývoj v eurozóne, v členských štátoch mimo eurozóny, ako aj v prístupujúcich krajinách. Bola tiež prerokovaná polročná správa o koordinácii menovej politiky, ktorá okrem hodnotenia predchádzajúceho roka poskytla aj makroekonomický výhľad do roku 2005 pre krajiny eurozóny i mimo nej. Osobitná časť bola venovaná vývoju reálneho výmenného kurzu dánskej koruny, švédskej koruny a anglickej libry. Ďalšou správou na stretnutí bola Výročná správa o verejných financiách, ktorá bola zostavená ako súbor príspevkov členských krajín EÚ o vývoji verejných financií na národnej úrovni.

Na programe rokovania boli aj organizačné otázky súvisiace s rozšírením EÚ od 1. mája 2004, čo bude znamenať zvýšenie počtu členov Generálnej rady ECB o 10 členov, t. j. na 13 členov mimo eurozóny.

Dňa 18. septembra 2003 sa guvernér NBS zúčastnil na 24. stretnutí Generálnej rady ECB. Okrem hodnotenia makroekonomického, menového a finančného vývoja v členských i prístupujúcich krajinách EÚ sa diskutovalo o stratégií prístupujúcich krajín usilujúcich sa o účasť v mechanizme ERM II, ďalej o zavedení eura, o Zmluve zakladajúcej ústavu pre Európu a ďalších

témach. V súvislosti so vstupom do ERM II je pri rozhodovaní o budúcom členstve v eurozóne potrebné vziať do úvahy rozdielnu príjmovú úroveň obyvateľstva, štruktúru sektorov ekonomiky, riziko zníženia vonkajšej konkurencieschopnosti krajiny v procese konvergenzie k ekonomickej úrovni eurozóny, rozdielnu flexibilitu trhu práce, úrokových sadzieb, externej pozície krajín, ako aj realizácie fiškálnej politiky. ECB vyzvala prístupujúce krajiny na obozretnosť pri stanovovaní termínu vstupu do eurozóny. V spoločnom vyhlásení vlády SR a NBS sa v tejto súvislosti konštatuje, že SR by mala zaviesť euro čo najskôr po splnení Maastrichtských kritérií.

Podobný program malo aj posledné stretnutie Generálnej rady ECB 18. decembra 2003. V rámci posúdenia makroekonomického, menového a finančného vývoja v prístupujúcich krajinách hodnotenie Slovenska za posledné obdobie korešpondovalo s analýzami realizovanými v NBS. ECB po prvýkrát vypracovala Správu o stabilite finančného systému v EÚ, ktorej cieľom bolo poskytnúť zrozumiteľné hodnotenie rizík a možných zdrojov zraniteľnosti finančného systému. Pre prístupujúce krajiny bolo dôležité konštatovanie, že monitorovanie finančnej stability sa bude postupne rozširovať aj na tieto krajiny.

Prístupujúcich krajín sa týkalo aj rokovanie o zmene kapitálového kľúča ECB súvisiace s rozšírením EÚ, na základe ktorého príslušné centrálné banky zaplatia svoje kapitálové podiely, a o účasti nových členských štátov v mechanizme ERM II (SR vstupuje do EÚ v pozícii členského štátu s derogáciou). To znamená, že po splnení konvergenčných kritérií je SR zaviazaná usilovať sa o konečné prijatie eura. V tejto súvislosti vydala 18. decembra 2003 Riadiaca rada ECB stanovisko k problematike výmenných kurzov prístupujúcich krajín, v ktorom sú uvedené kritériá účasti nových členských štátov v mechanizme ERM II.

Štrukturálne fondy a Kohézny fond EÚ

NBS sa svojim zastúpením v Prípravnom výbore pre štrukturálne fondy zúčastňovala na vytváraní

podmienok pre ucelený inštitucionálny systém, prípravu programových dokumentov, realizáciu postupov a procedúr spĺňajúcich požiadavky Európskej komisie na čerpanie finančných zdrojov štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu EÚ. Tvorba tohto systému nadväzovala na skúsenosti získané z realizácie predvstupových fondov v rámci programov Phare, ISPA a SAPARD a pre roky 2004 – 2006 sleduje riešenie disparít medzi regiónmi, ich rozvoj a spôsoby predchádzania nárastu sociálneho pnutia.

Účasť NBS pri príprave a schvaľovaní dokumentov štrukturálnej a regionálnej politiky podporovala zabezpečenie racionálneho využívania alokovaných zdrojov EÚ pre obdobie po vstupe do EÚ, čím prispela k vytvoreniu koncepcie systému finančného riadenia štrukturálnych fondov v SR, ktorá uvažuje so zapojením subjektov komerčného bankovníctva a medzinárodných finančných inštitúcií. NBS tiež participovala na vedení účtov prijímateľov pomoci z európskych fondov a v zmysle novej koncepcie bude pokračovať v tejto činnosti až do termínu začatia činnosti Štátnej pokladnice.

Program Phare

V rámci završenia vládneho programu reštrukturalizácie a privatizácie bankového sektora na Slovensku sa realizoval projekt pre Slovenskú konsolidačnú, a. s., financovaný z programu pomoci Európskej únie Phare 2000 s názvom Vysporiadanie zlých úverov, ktorý gestorovala NBS. Cieľom projektu bola technická pomoc Slovenskej konsolidačnej pri vysporiadaní sa s portfóliom klasifikovaných úverov, ktoré do nej previedlo MF SR v rámci ozdravenia vybraných komerčných bánk. Tím zahraničných a domácich poradcov kontrahovaný v rámci víťazného konzorcia CA IB v priebehu roka 2003 pomohol analyzovať úverové portfólio Slovenskej konsolidačnej, spracovať Due Diligence, priebežne poskytnúť pomoc pri reštrukturalizácii vybraných pohľadávok a pripraviť balík pohľadávok na verejný predaj. Projekt bol úspešne završený, keď

sa podarilo realizovať balík pohľadávok v hodnote 42,9 mld. Sk v medzinárodnom tendri za dodržania transparentnosti celého procesu prípravy a zabezpečenia konkurenčných podmienok predaja. Projekt bol ukončený v decembri 2003.

NBS pripravovala v roku 2003 súčasne ďalší projekt v rámci programu Phare z Finančného memoranda 2002 na podporu dohľadu nad finančným trhom, a to spoločne pre NBS a Úrad pre finančný trh ako prípravu na ich integráciu. Projekt bude realizovaný v rokoch 2004 a 2005.

Koncom októbra 2003 bol otvorený malý twinningový projekt v rámci Phare 2001 pre úsek bankového dohľadu NBS zameraný na skvalitnenie opatrení proti praniu špinavých peňazí. Termín ukončenia tohto projektu je máj 2004.

Zahraničná technická pomoc

V decembri 2003 ukončil dvojročnú misiu poradca pre viceguvernéra NBS pre oblasť bankového dohľadu Edward Nolan. Jeho pobyt bol financovaný z japonského grantu, ktorý sprostredkoval MMF.

2. SPOLUPRÁCA NBS S MEDZINÁRODNÝMI INŠTITÚCIAMI

Medzinárodný menový fond (MMF)

Národná banka Slovenska prešla v oblasti vzťahov s Medzinárodným menovým fondom postupnou transformáciou a v posledných rokoch dosiahla ich vzájomná spolupráca kvalitatívne novú úroveň. Vďaka dobrým výsledkom v oblasti hospodárskej politiky sa Slovenská republika zaradila medzi krajiny, ktoré majú voči MMF vyrovnané všetky finančné záväzky a nečerpajú žiadne pôžičky. Preto sa vzájomná spolupráca v roku 2003 rozvíjala hlavne prostredníctvom misií a technickej pomoci.

Záverečná správa z konzultácií MMF so Slovenskou republikou podľa článku IV Dohody

o MMF, ktoré sa raz za rok vedú s každou členskou krajinou, konštatovala, že Slovensko patrí z hľadiska tempa hospodárskeho rastu medzi najrýchlejšie sa rozvíjajúce prístupujúce krajiny do EÚ. Tento stav je výsledkom realizácie investícií z predchádzajúceho obdobia, najmä zahraničných priamych investícií, úspešného riadenia makroekonomických procesov, ale aj významných krokov v oblasti privatizácie a reformy finančného sektora. Misia MMF však odporučila odstrániť štrukturálne nedostatky, ktoré sa prejavujú v pretrvávajúcom vysokom fiškálnom deficite, vysokej nezamestnanosti a zodpovedajúcej značnej vonkajšej nerovnováhe, ako aj pokračovať v kurze znižovania inflácie. Čo sa týka menovej politiky, jej zameranie považovala misia za primerané. Odporučila však centrálnej banke, aby v budúcnosti presnejšie a proaktívnejšie usmerňovala očakávania v oblasti inflácie. Ďalšia misia MMF zameraná najmä na oblasť fiškálnej politiky došla k záveru, že dynamický hospodársky rast pokračuje, nezamestnanosť klesá a jadrová inflácia zostáva nízka.

V roku 2003 bola ukončená 12. revízia kvót členských krajín MMF, ktoré vyjadrujú ich ekonomickú pozíciu, bez odporúčania na ich zvýšenie. Výška členskej kvóty Slovenskej republiky zostala teda 357,5 mil. SDR, na jej základe pripadá Slovenskej republike v MMF 3 825 hlasov, čo predstavuje 0,18 % z celkového počtu hlasov.

Jarné zasadnutie výborov Medzinárodného menového fondu a Svetovej banky vo Washingtone a výročné zasadnutie v Dubaji boli zamerané hlavne na témy týkajúce sa výhľadu svetovej ekonomiky a finančných trhov, posilnenia funkcie dohľadu fondu pri prevencii kríz a pokroku dosiahnutom pri ich riešení. Diskutovalo sa aj o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, o úlohe fondu v krajinách s nízkymi príjmami, ako aj ďalších aktuálnych otázkach. MMF vo svojom záverečnom komuniké konštatoval posilnenie svetovej ekonomiky a vyzval vyspelé aj rozvojové krajiny, aby zvýšili úsilie na zvládnutie strednodobých fiškálnych tlakov. Dohľad fondu bude musieť i naďalej venovať pozornosť faktorom ovplyvňujúcim dlhodobý

výhľad členských krajín zameraný na zdravý ekonomický rast, ako aj politike potrebnej na odhalenie prekážok pri dosahovaní tohto rastu.

Po jarnom zasadnutí MMF a Svetovej banky sa v apríli 2003 uskutočnilo stretnutie predstaviteľov belgickej skupiny (konštituencie) MMF a Svetovej banky na úrovni zástupcov guvernérov a ministrov financií, ktoré zorganizovala Národná banka Slovenska. Okrem záverov z jarného zasadnutia diskutovali účastníci stretnutia aj o fiškálnej udržateľnosti v strednodobom a dlhodobom horizonte, dôchodkovej reforme so zameraním na jej ciele a súčasné trendy a dohodli sa i na stratégii krajín belgickej skupiny v politike MMF a Svetovej banky.

Osobitná časť stretnutia belgickej skupiny bola venovaná otázke novej Konštitučnej dohody, ktorá upravuje vzťahy desiatich štátov belgickej konštituencie. Nová dohoda bola splnomocnenými zástupcami krajín patriacich do belgickej skupiny podpísaná 8. októbra 2003 v Bruseli. Vychádza z dohody z roku 1994, zachytáva však zmeny vo vnútorných vzťahoch a nové rozdelenie funkčných miest v rámci konštituencie; ide najmä o zmenu rotačného cyklu voľby výkonných riaditeľov Svetovej banky a ich alternátov z dvojročného obdobia na štvorročné a zohľadnenie už zrealizovaných zmien v pozíciách niektorých krajín. Slovenská republika má pozíciu poradcu výkonného riaditeľa MMF. Dohoda bola podpísaná na obdobie desiatich rokov, pričom po piatich rokoch má každá členská krajina právo požiadať o jej prehodnotenie v prípade významnej zmeny vo výške jej kvóty v MMF, alebo vo vývoji jej zahraničných menových vzťahov.

Svetová banka

Svetová banka, ktorá v priebehu 90. rokov pomáhala na Slovensku završiť ekonomickú transformáciu, poskytuje od roku 2001 Slovenskej republike podporu pri reforme finančného a podnikového sektora. Postupne sa uvoľňovala pôžička na reštrukturalizáciu podnikového a finančného sektora (Enterprise and Financial Sector Adjustment Loan – EFSAL). V roku 2003 boli na základe

de odporúčaní expertov Svetovej banky implementované opatrenia v oblasti reštrukturalizácie bánk, bankového dohľadu, zlepšenia práv veriteľov, platobnej neschopnosti a reštrukturalizácie dlhu, čím sa splnili podmienky uvoľnenia druhej tranže pôžičky EFSAL v dohodnutej výške 70 mil. USD.

Svetová banka sa zameriava na užšiu spoluprácu s jednotlivými rezortnými ministerstvami a poskytuje im podporu pri prebiehajúcich reformách. V roku 2003 bol s Ministerstvom zdravotníctva SR podpísaný projekt modernizácie sektora zdravotníctva (Health Sector Modernization Project), na základe ktorého bola schválená pôžička technickej pomoci vo výške 12,38 mil. USD a sektorálna adaptačná pôžička vo výške 62,92 mil. USD. V oblasti reformy verejných financií schválila Svetová banka v roku 2003 pôžičku technickej pomoci Ministerstvu financií SR vo výške 5,45 mil. USD na projekt riadenia verejných financií (Public Finance Management Project).

V októbri 2003 vydala Svetová banka správu ROSC týkajúcu sa hodnotenia riadenia podnikov (Corporate Governance Country Assessment). V nej konštatovala, že Slovenská republika zlepšila svoju legislatívu a regulačný rámec v tejto oblasti. Zároveň upozornila na nedostatky v bankovom dohľade, absenciu ochrany akcionárov spoločností na voľnom trhu, ako aj nedostatočné právomoci a inštitucionálne kapacity Úradu pre finančný trh. V júli 2003 Svetová banka v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR vydala správu, v ktorej sa hodnotilo právne a súdne prostredie (Legal and Judicial Sector Assessment Report). Z tohto hodnotenia sa bude vychádzať pri aktivitách zameraných na skvalitnenie legislatívy, zlepšenie výkonnosti súdnictva a dostupnosti právnych služieb.

Uhradením príspevku v rámci 13. doplnenia zdrojov IDA v roku 2003 vo výške 660 000 SDR (906 035 USD) sa Slovenská republika zaradila medzi donorské štáty Medzinárodného združenia pre rozvoj (IDA) a podieľala sa tak na rozvojej pomoci v rámci skupiny Svetovej banky.

Banka pre medzinárodné zúčtovanie (BIS)

Národná banka Slovenska si aj v roku 2003 plnila povinnosti akcionára Banky pre medzinárodné zúčtovanie. Na základe rozhodnutia 73. valného zhromaždenia BIS, konaného 30. júna 2003, vyplatila Národnej banke Slovenska dividendy za finančný rok 2002/2003, ukončený 31. marca 2003, vo výške 400 CHF na akciu. Celková suma vyplatených dividend predstavovala 1 068 000 CHF.

Mimoriadne valné zhromaždenie Banky pre medzinárodné zúčtovanie na svojom zasadaní dňa 10. marca 2003 potvrdilo zmeny v Stanovách BIS. Najdôležitejšou zmenou bolo nahradenie zlatého franku zúčtovacou jednotkou zvláštne práva čerpania (Special Drawing Rights), v dôsledku čoho akciový kapitál banky a nominálna hodnota každej akcie boli redenominované do tejto novej zúčtovacej jednotky. Zmena odráža snahu o minimalizáciu kurzových rizík.

Guvernér Národnej banky Slovenska sa zúčastňoval na zasadaní Banky pre medzinárodné zúčtovanie pravidelne každé dva mesiace. V roku 2003 boli rokovania zamerané na významné otázky bankovníctva súvisiace s pripravovaným rozšírením Európskej únie. V súvislosti s vplyvom na menovú politiku a finančnú stabilitu rokovali guvernéri okrem iného aj o kapitálových trhoch, cenách nehnuteľností určených na bývanie a význame transparentnosti menovej politiky centrálnych bánk.

K odbornej spolupráci bánk prispieva Banka pre medzinárodné zúčtovanie aj pravidelnými prehľadmi vývoja devízového trhu a analýzami finančných trhov, ako aj prostredníctvom činnosti Bazilejského výboru pre bankový dohľad, Výboru pre platobné a zúčtovacie systémy, Výboru pre globálny finančný systém, Výboru pre trhy a ďalších odborných zoskupení.

Japan Bank for International Cooperation (JBIC)

V sprostredkovateľských bankách na Slovensku sa v priebehu roka 2003 postupne akumulovali prostriedky – splátky istiny z poskytnutých úverov Two Step Loan od Japan Bank for International Cooperation. Záujem o ďalšie využívanie uvedených úverových prostriedkov sa v dôsledku zmien podmienok na úverovom a peňažnom trhu, predovšetkým poklesu úrokových sadzieb, výrazne znížil. Niektoré sprostredkovateľské banky ich postupne splatili na účet NBS. Na základe rozhodnutia Bankovej rady NBS uskutočnila Národná banka Slovenska v apríli 2003 predčasnú splátku časti peňažných prostriedkov Two Step Loan v prospech JBIC v sume zdrojov splatených sprostredkovateľskými bankami.

Európska investičná banka (EIB)

SR sa po vstupe do EÚ stane členom EIB, s čím súvisí aj realizácia podmienok splátkového kalendára na upísaný kapitál v objeme 408 489 500 EUR a prostredníctvom nominovaného zástupcu v Rade guvernérov aj podiel na profilovaní úverovej politiky, schvaľovaní rokovacieho poriadku, výročnej správy, účtovnej uzávierky, rozhodovaní o základnom imaní i o zvláštnych pôžičkách. V súlade s politikou orgánov EÚ sa EIB dostáva do kľúčovej pozície pri zabezpečovaní rozvojových programov členských a prístupujúcich krajín a v ostatnom čase je v centre pozornosti najmä osobitná výzva Rady Európy na podporu programu „Európska akcia pre rast“, s ktorým sa aktuálne spája proces tvorby technických, právnych, administratívnych a účtovníckych predpokladov realizácie infraštruktúrnych a inovačných projektov. Mechanizmus úverovania týchto projektov využíva pri rámcových úveroch poskytovaných EIB komerčným bankám členských a prístupujúcich štátov aj systém štátnej záruky, pričom zmluvnou stranou je v daných prípadoch príslušné ministerstvo financií, ktoré v našich podmienkach má až do momentu začatia činnosti Štátnej pokladnice vedené bankové spojenie prostredníctvom NBS.

Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBOR)

Európska banka pre obnovu a rozvoj sa v roku 2003 podieľala na financovaní aktivít v Slovenskej republike v súlade so stratégiou, ktorú schválila v apríli roku 2002. Zatiaľ najviac finančných prostriedkov investovala v roku 2001, keď boli podpísané projekty v hodnote 340 mil. EUR, v roku 2002 klesol objem investícií na 120 mil. EUR. V roku 2003 vzrástla hodnota schválených projektov na 138 mil. EUR. Počas desiatich rokov spolupráce Slovenskej republiky s EBOR boli podpísané projekty v celkovej hodnote presahujúcej 3,3 mld. EUR, v ktorých angažovanosť EBOR predstavuje viac ako 1 mld. EUR.

Aktivity EBOR sa postupne sústreďujú do chudobnejších krajín Spoločenstva nezávislých štátov vrátane regiónu Strednej Ázie. Tento trend potvrdilo aj 12. výročné zasadnutie Rady guvernérov členských štátov v hlavnom meste Uzbekistanu Taškente, ktoré sa uskutočnilo 4. – 5. mája 2003.

Vzhľadom na pozitívny rating Slovenskej republiky a dobrú dostupnosť úverových zdrojov pre štátny sektor smerovali investície EBOR v Slovenskej republike v posledných rokoch prevažne do súkromného sektora. V súlade so schválenou stratégiou sa v roku 2003 EBOR zameriavala najmä na energetický a finančný sektor. V roku 2003 získala 9 %-nú kapitálovú účasť v Západoslovenskej energetike a 15 %-nú účasť v Allianz – Slovenskej poisťovni. Banka ďalej pokračovala vo svojej podpore malým a stredným podnikom prostredníctvom druhej úverovej linky pre VÚB (v objeme 20 mil. EUR) a Tatra leasing (v objeme 5 mil. EUR) a stala sa prostredníctvom dvoch súkromných fondov účastníkom v leteckej spoločnosti SkyEurope Holding.

Medzinárodná investičná banka (MIB) a Medzinárodná banka pre hospodársku spoluprácu (MBHS)

Medzinárodná investičná banka a Medzinárodná banka pre hospodársku spoluprácu so

sídlom v Moskve sú banky založené členskými krajinami bývalej Rady vzájomnej hospodárskej pomoci. Po rozdelení Českej a Slovenskej federatívnej republiky v roku 1993 sa Slovensko ako samostatná republika stalo členom MIB a MBHS. Podiel Slovenskej republiky na splatenom kapitáli v MIB je 10,4 mil. EUR a v MBHS 8,6 mil. EUR.

Najvyšším riadiacim orgánom obidvoch bánk sú bankové rady, ktoré zasadajú dvakrát ročne. Jarné zasadnutia sa konajú spravidla v Moskve (sídle obidvoch bánk) a jesenné v jednom z členských štátov. V roku 2003 sa jesenné zasadnutia bankových rád MIB a MBHS konali v Poľsku.

Jarné zasadnutia bankových rád MIB a MBHS sa v roku 2003 orientovali na prerokovanie a schválenie výročných správ o činnosti bánk za rok 2002, na rokovania o vyrovnaní záväzkov Ruskej federácie voči obidvom bankám a prerokovanie správ o plnení rozpočtu všeobecných prevádzkových nákladov bánk v roku 2002.

Na jesenných zasadnutiach boli prerokované a schválené správy o činnosti obidvoch bánk za prvý polrok 2003 a informácia o priebehu vyrovnania záväzkov Ruskej federácie a Kuby voči MIB a MBHS. Banková rada MIB ďalej schválila informáciu o vyrovnaní vzájomných vzťahov obidvoch bánk s Ruskou federáciou vo veci vlastníckych vzťahov MIB a MBHS ku komplexu budov, v ktorých sídli, informáciu o priebehu rokovaní o vyrovnaní vzájomných záväzkov a pohľadávok s bývalými členskými štátmi – Maďarskom a Poľskom, plnenie rozpočtu všeobecných prevádzkových nákladov banky za osem mesiacov roku 2003 a ich plán na rok 2004 a plán práce revíznej komisie MIB na rok 2004. Na zasadnutí bankovej rady MBHS bol schválený zoznam členských štátov, ktoré majú navrhnúť svojho kandidáta do revíznej komisie banky.

Vo veci vyrovnania pohľadávok MIB a MBHS voči Ruskej federácii informovala ruská strana, že vláda Ruskej federácie prijala uznesenie, podľa ktorého majú byť záväzky voči obidvom bankám vyrovnané v dvoch etapách. V rámci

prvej etapy má ruská strana uhradiť záväzky MIB a MBHS voči veriteľom z Londýnskeho klubu, pričom sa o uhradenú sumu zníži výška záväzkov Ruskej federácie voči obidvom bankám. V rámci druhej etapy má byť vyrovnaný zostatok záväzkov voči MIB a MBHS. Podľa informácií ruskej strany mala byť prvá etapa ukončená do konca roka 2003.

Svetová obchodná organizácia (WTO)

V súvislosti s liberalizáciou služieb na pôde Svetovej obchodnej organizácie sa 18. februára 2003 uskutočnili v Bruseli konzultácie medzi Európskou komisiou a kandidátskymi krajinami. Cieľom konzultácií, na ktorých sa zúčastnili aj zástupcovia NBS, bolo poskytnúť najnovšie informácie dôverného charakteru o pripravovanej počiatočnej listine špecifických záväzkov Európskej komisie za sektor služieb.

V dňoch 10. – 14. septembra 2003 sa v mexickom Kankúne konala V. Ministerská konferencia WTO, ktorej cieľom bolo zhodnotiť doterajší priebeh negóciácií v rámci nového kola mnohostranných obchodných rokovaní. Zasadnutie ministerskej konferencie sa skončilo neúspešne, prijatím len veľmi stručného vyhlásenia ministrov, ktoré nehodnotí doterajšie rokovania, ale iba konštatuje záujem pokračovať v rokovaníach.

Dôvody neúspechu ministerskej konferencie sú viaceré – od nechoty prijať nové záväzky až po snahu zablokovať ďalšiu liberalizáciu a globalizáciu svetového obchodu. Neúspech v Kankúne predstavuje riziko spomalenia rokovaní v rámci nového kola obchodných negóciácií, ale predstavuje tiež riziko, že multilaterálny obchodný systém začne ustupovať vplyvom bilaterálnych dohôd.

Delegácia SR počas ministerskej konferencie v Kankúne aktívne spolupracovala s reprezentáciou EÚ a presadzovala svoje obchodno-politické záujmy v úzkej koordinácii s ňou. Delegáti SR sa pravidelne zúčastňovali na zasadnutiach Výboru 133 (poradný orgán Rady EÚ pre otázky spoločnej obchodnej politiky), ako aj na zasadnutiach Rady ministrov EÚ.

Prebiehajúce mnohostranné obchodné rokovania na pôde WTO vplývali výrazným spôsobom aj na prístupový proces kandidátskych krajín do EÚ a ich celkový výsledok bude mať zásadný vplyv na spoločnú obchodnú politiku EÚ 25.

V súčasnosti členské krajiny EÚ a väčšina prístupujúcich krajín, vrátane SR, prezentujú svoje názory na dianie vo WTO iba prostredníctvom Európskej komisie. Názory a stanoviská členských a prístupujúcich krajín získava Európska komisia v rámci zasadnutí Výboru 133 Rady EÚ (zasadá v Bruseli). Na týchto zasadnutiach sa stretávajú zástupcovia všetkých členských a prístupujúcich krajín a diskutujú o aktuálnej situácii vo WTO, o predkladaných dokumentoch a o problematike týkajúcej sa zahraničnoobchodnej politiky. Nastolený trend bude pokračovať i po vstupe SR do EÚ.

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)

V roku 2003, obdobne ako v predchádzajúcich obdobiach, NBS aktívne participovala na práci v 140 výboroch a pracovných skupinách OECD. Aktívna činnosť zástupcov NBS sa prejavovala predovšetkým vo Výbore pre finančné trhy (CFM), Výbore pre hospodársku politiku (EPC), Výbore pre kapitálové pohyby a neviditeľné operácie (CMIT) a Výbore pre hodnotenie vývoja ekonomiky (EDRC). Vystúpenia predstaviteľov NBS, ich odborná úroveň a pracovná zaangażovanosť posilnili prezentáciu vládneho programu hospodárskych reforiem. V rámci pravidelných periodických aktivít OECD participovala NBS v roku 2003 aktívne na príprave Ekonomického prehľadu o SR. Zástupca NBS sa v rámci aktivít OECD v roku 2003 zúčastnil aj na zasadnutí regionálneho okrúhleho stola v Istambule, kde bol prezentovaný proces a spôsob liberalizácie kapitálového účtu. Mimoriadne významnou aktivitou pre SR bolo výjazdové zasadnutie Rady OECD vo Vysokých Tatrách v dňoch 18. – 20. septembra 2003, počas ktorého bola schválená správa „Slovenská republika: examinácia pozície k Liberalizačným záväzkom kapitálových pohybov

a neviditeľných operácií a inštitútu národného zaobchádzania“. Prijatím správy Radou OECD bol ukončený nielen popristupový proces SR vo výboroch CIME/CMIT, ale celý popristupový proces previerok SR, ktoré prebiehali na pôde finančného direktoriátu DAFFE.

Zoznam tabuliek v texte

Tabuľka A1 Vývoj svetovej produkcie	11
Tabuľka A2 Makroekonomické ukazovatele krajín prístupujúcich do EÚ	20
Tabuľka B1 Vývoj spotrebiteľských cien	29
Tabuľka B2 Vývoj cien výrobcov	32
Tabuľka B3 Vývoj deflátoru HDP	33
Tabuľka B4 Vývoj agregátneho dopytu a jeho krytie	34
Tabuľka B5 Tvorba HDP a jeho zložiek	34
Tabuľka B6 Hrubý domáci produkt podľa odvetví	35
Tabuľka B7 Medziročné absolútne prírastky a príspevky k rastu HDP	37
Tabuľka B8 Hrubý domáci produkt podľa použitia	38
Tabuľka B9 Tvorba a použitie dôchodkov v sektore domácností	40
Tabuľka B10 Vývoj investícií a úspor	41
Tabuľka B11 Štruktúra tvorby hrubého fixného kapitálu v roku 2003	42
Tabuľka B12 Vývoj ukazovateľov trhu práce	44
Tabuľka B13 Výsledky finančného hospodárenia	46
Tabuľka B14 Bežný účet platobnej bilancie	47
Tabuľka B15 Medziročná zmena vývozu SR a príspevky jeho segmentov k zmene vývozu	47
Tabuľka B16 Medziročná zmena dovozu SR a príspevky jeho segmentov k zmene dovozu	48
Tabuľka B17 Bilancia služieb	49
Tabuľka B18 Kapitálový a finančný účet platobnej bilancie	51
Tabuľka B19 Zahraničný dlh SR	54
Tabuľka B20 Teritoriálna štruktúra investovania	54
Tabuľka B21 Plnenie povinných minimálnych rezerv v roku 2003	61
Tabuľka B22 Medziročná zmena vkladov	62
Tabuľka B23 Absolútne zmeny stavov úverov, december 2003	65
Tabuľka B24 Čerpané úvery v roku 2003	65
Tabuľka B25 Vývoj vybraných úrokových mier	66
Tabuľka B26 Vývoj menovej štruktúry devízových inkás a platieb	70
Tabuľka B27 Mesačné priemery obchodov NBS z pohľadu ich vplyvu na likviditu bankového sektora	73
Tabuľka B28 Mesačné objemy kúpy a predaja na medzibankovom trhu	75
Tabuľka B29 Zmena výmenného kurzu koruny	79
Tabuľka C1 Bankový sektor SR	87
Tabuľka D1 Pamätne mince vydané NBS v roku 2003	91
Tabuľka D2 Stav obeživa	94
Tabuľka D3 Vývoj priemernej hodnoty peňažného znaku	95
Tabuľka D4 Počet zadržaných falzifikátov	97

Zoznam grafov v texte

Graf A1 Vývoj spotrebiteľských cien v eurozóne, USA a Japonsku	12
Graf A2 Vývoj HDP v hlavných ekonomikách	14
Graf A3 Vývoj cien v eurozóne	15
Graf A4 Vývoj salda verejných financií v krajinách eurozóny	19
Graf A5 Vývoj salda verejných financií v krajinách prístupujúcich do EÚ	21
Graf A6 Kľúčové sadzby centrálnych bánk krajín V4 a ECB	23
Graf B1 Štruktúra medziročnej miery inflácie	28
Graf B2 Štruktúra medziročnej miery jadrovej inflácie	30
Graf B3 Vývoj cien subagregátov jadrovej inflácie	31
Graf B4 Vývoj reálneho HDP	33
Graf B5 Vývoj domáceho a zahraničného dopytu	34
Graf B6 Vývoj konečnej spotreby domácností, inflácie a reálnej mzdy	38
Graf B7 Štruktúra konečnej spotreby domácností	39
Graf B8 Vývoj sklonu k spotrebe a sklonu k úsporám	41
Graf B9 Vývoj exportnej výkonnosti a dovoznej náročnosti	42
Graf B10 Miera evidovanej nezamestnanosti	43
Graf B11 Vývoj reálnych miezd a reálnej produktivity práce	45
Graf B12 Vývoj bežného účtu a obchodnej bilancie	46
Graf B13 Vývoj devízových rezerv NBS v roku 2003	53
Graf B14 Prehľad plnenia povinných minimálnych rezerv bankovým sektorom v roku 2003	60
Graf B15 Vývoj úrokových sadzieb z vkladov obyvateľstva a podnikov	63
Graf B16 Vývoj vkladov v cudzej mene a výmenného kurzu slovenskej koruny	64
Graf B17 Porovnanie vývoja úrokových mier z úverov a z vkladov	67
Graf B18 Vývoj reálnej úrokovej miery z ročných vkladov	68
Graf B19 Mesačné priemery obchodov na voľnom trhu v roku 2003	73
Graf B20 Vývoj medzibankových sadzieb BRIBOR v roku 2003	74
Graf C1 Podiel zahraničných investorov podľa krajiny pôvodu	83
Graf C2 Podiel zahraničných investorov na základnom imaní a finančných zdrojoch poskytnutých zahraničnými bankami svojim pobočkám	84
Graf C3 Vývoj bilančnej sumy bankového sektora SR	85
Graf D1 Mesačný vývoj obeživa v roku 2003	92
Graf D2 Denný vývoj obeživa	93
Graf D3 Obeživo v pokladniciach bánk a u verejnosti	95
Graf D4 Podiel M0 na M1 a HDP	96
Graf D5 Vplyv inflácie na obeživo od roku 1993	96
Graf D6 Vývoj počtu zadržaných falzifikátov	97
Graf D7 Štruktúra falzifikátov v roku 2003	98
Graf E1 Schéma medzibankového platobného styku v SR	105
Graf E2 Počet transakcií v medzibankovom platobnom systéme SIPS v roku 2003	106
Graf E3 Porovnanie počtu transakcií v medzibankovom platobnom systéme SIPS	106
Graf E4 Objem transakcií v medzibankovom platobnom systéme SIPS v roku 2003	107
Graf E5 Porovnanie hodnoty transakcií v medzibankovom platobnom systéme SIPS	107